

DOLENJEC

List za narodno prosveto in narodno gospodarstvo.

Uredništvo „Dolenjca“: Novo mesto
(Kandija št. 53) sprejema dopise in oglase.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. „Dolenjec“
velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. — Oglasi se računajo tri-
stopna petit-vrsta po 10 vin. za enkrat, za večkrat primeren popust.

Upravništvo „Dolenjca“ v Kamniku
sprejema naročnino. — Na naročbe brez
istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Bodi luč!

Samostojni „Dolenjec“ prevzame s tem nadaljevanje uvodnih člankov, katere je svoj čas pričel izdajati „Dolenjec“ kot priloga „Gorenjcu“.

„Vrnimo se nazaj, od koder smo izšli, to je v našo kmetjsko hišo... in če hočemo res radikalno postopati z lečenjem nevarno bolnega trupla našega naroda, začnimo to pri izviru in začetku vseh narodovih boleznih, in to je zopet le naša kmetjska hiša...“

To devizo smo si postavili ob začetku ustanovitve „Dolenjca“ na čelo svojih uvodnih člankov in tej devizi ostanemo zvesti še tembolj sedaj, ko smemo z zadovoljstvom ponosno reči: svobodni smo, neodvisni smo. — Za danes, oziraje se na naše nove naročnike, ponovimo v kratkih obrisih vsebek svojih dosedanjih uvodov. Kakor svoj čas, pričnemo tudi danes z resnim klicem:

„Dolenjec, vzdrami se, vstani in izpreglej! Temna je preteklost, negotova tvoja bodočnost in krutobridka tvoja sedanjost. Kot slaboten, nevzgojen otrok tavaš sam brez vodnika po trnjevem potu svoji temni nemili usodi nasproti. Zvezde vodnice, ki so izišle iz tebe, ki so se porodile iz tvoje krvi, ki so srkale življenje tvojega življenja, so vzzarele visoko, oj, visoko! Ti jih ne vidiš. Zakaj, previsoko bleste sedaj nad teboj z lučjo, katero si jim ti vžgal, ti vzzarel. Svetijo na svojem nebu, življenja zmožne so... ne vidijo te več, ne poznajo te več — — — ti se jim dozdevaš prenizko — — —“

Dolenjec! Te zvezde vodnice so tvoji lastni sinovi, kri tvoje krvi, življenje tvojega življenja. To so pojedine veje, vzrastle iz ene in iste korenike, enega in istega debla: iz priproste kmet-

Iz topa in nahrbtnika.

Vojaške burke. — Piše Planinc.

Kedaj je že to bilo, tega Vam danes res ne morem natanko povedati; gotovo pa še ni 100 let tega — ej, kje neki! To pa še danes dobro vem, da nas je sedelo petero iz vseh delov sveta znesenih hribolazcev v Triglavski koči na Kredarici. Ali, da Vam še bolj natanko povem, čepeli smo okrog železne dobro zakurjene pečice tamkaj v spalni sobi. Zunaj — tudi tega se dobro spominjam — je divjala strašna nevihta, pravcata godlja juga in burje, bliskov in gromov, dežja in toče, babjega pšena in — snega. To je bilo okrog Velikega Šmarna, že precej pozno zvečer in dasi vsi utrujeni od dolge težavne hoje, ni nihče od nas mislil na spanje. Zakaj vsak čas smo pričakovali, da se znajdemo z našo pečico in kočo vred kje doli pod ledeniki Zelenice, ali pa pod strmoglavimi nogami bahatega Tolstca. Da pa si olajšamo še tiste negotove ure svojega negotovega življenja in bivanja v triglavski koči, smo si zaporedoma pripovedovali razne „storije“ in zraven seveda drug drugemu debelo lagali. Če bi ne bila ta burka že prvotno urezana samo po kroju in šivu le za eno dejanje, rad bi Vam ustregel z marsikatero teh več ali manj hudomušnih „storij“, ali z drugimi besedami, rad bi se Vam lagal, kakor smo se mi takrat lagali, ali pa bi

ske hiše. To so možje, katerim je izročena tvoja usoda, možje, katerim si izročil žezlo v roke, da te pod zaščito pravice in resnice, jednakopravnosti in veljavnosti, v znamenju miru in ljubezni vodijo nasproti velikim ciljem probujenja, popolnosti in boljše bodočnosti. Pa vsi ti buržoazisti, vsi ti kapitalisti, vsi ti rešeniki in takozvani ljudski vodniki, ki zlorablajo sveto ime „narod“ v svoje sebične namene, vsi ti so za te le mrtva stvar; rešitve nimaš pričakovati od njih. Če že kdaj kaj za te store, zgodi se to le na račun tvojega robstva, tvoje lastne kože. Kar ti danes vrže kot psu pred noge, to ti jutri zopet vzame kot svojemu lastincu, sužnju. Pravih mož, vzor nesebičnosti, je malo med taboj in njih večino je zagrebla tvoja lastna nehvaležnost že davno v grobove tvojih očetov. —

In zakaj je temu tako? Kdo je vsega tega kriv? Ti sam, ali tvoja usoda?

Dolenjec! roko na srce in priznaj: moja je krivda! Da, tvoja usoda, Dolenjec, je tvoja lastna krivda in krivda tvojih očetov, katerih prokletstvo prehaja od dobe do dobe nad teboj, slovenski narod, zlasti še nad taboj, moj dolenski rod. Odgrni zaveso tvoje davne preteklosti in premotri čudno spleteno zgodovino tvojega postanka izza one starodavne dobe, ko je bil tvoj praded izmed velikih narodov eden prvi veliki samostojni narod. Le odgrni to starodavno zaveso in nevrjetno moraš ostrmeti, kako lahko mišljeno je zapravlil tvoj praded svojo zlato svobodo in postal suženj in hlapec onega naroda, kateremu je on tam gospodaril. Težko je za nas potomce priznati krivdo svojih očetov in ravno to nepriznanje starih grehov, to preziranje še vedno krvavečih ran na truplu našega naroda,

še celo kaj zraven pridjal. Vendar pa moram resnici na ljubo povedati, da se ta burka nanaša le na eno samo dejanje, in da smo baš takrat, ko sem za mojim tržaškim prijateljem gospodom Antejem, ki nas je s svojo burško vojsko še najbolj „farbal“, prišel jaz na vrsto, začeli bolj z resnico koketirati, tako da smete vse, kar Vam o mojih avskultantih in Štam-Burju povem, do pičice verjeti. To se pravi, če hočete, če pa ne, pa pustite. Predno pa se k temu resno pripravim, dovolite, da se prej še pošteno odkašljam, zakaj od takrat, ko sem se bil še v suknji c. kr. ognjičarja v Gradcu seznanil s to nedolžno burko, me nekam vedno le naduha tlači, posebno še, če se iz peči tako „frdamensko“ kadi, kakor takrat — že veste, ko smo sedeli krog pečice v spalni sobi Triglavske kočje na Kredarici... (Dalje prih.)

Navkreber.

Gorjanska slika. — Ivan Lah.

Juro se je zagledal po klanecu navzdol, po dolinah med griči, po vaseh, ki je tiho življenje po njih, bujni bregovi okoli...

„Nikjer ne more biti tako, kot pri nas.“

Da, nikjer ne more biti tako kot pri nas, da je lepa domovina in je treba iti iz nje, ker ni življenja v nji. Zakaj drugod žive doma, kot so pri nas živeli v prejšnjih časih, lepo veselo,

je naša največja slabost, ki se maščuje nad nam in se bo še maščevala nad otroci naših otrok. Nesamostojnost v svojih sklepih, brezbriznost do svoje domovine, prepripi med saboj, ponižno klečeplazstvo in hlapčevstvo napram drugim narodom, pa tudi sami svoji buržoaziji in kapitalističnemu demonu, to so glavne lastnosti, podedovane od one dobe našega prokletstva, ko je naš praded prvič zaječal kot suženj pod bičem svojega prejšnjega hlapca na razvalinah strte, za večno zakopane zlate slovenske svobode. Zemljo, ki jo nazivljemo danes svojo last, zasedli so naši očetje okoli šestega stoletja, zavisni od Obrov, torej ne kot svobodni narod. Še le Samo, prvi slovenski kralj, je dvignil svoj rod iz te sužnosti; toda vsa slovenska samostojnost je trajala počeni od l. 623. le še komaj pol-drugo stoletje. Od tod naprej, kolikor narod ni trpel pod tlačanstvom drugih narodov, je trpel pod kruto šibo svojih plemičev. To šibo vzdržati ni mogla niti ljudomila vlada cesarice Marije Terezije niti s svobodnim duhom prošinjenega njenega sina cesarja Jožefa II. Komaj, da se je kmet trpin zavedal svoje človeške vrednosti. Leto 1848. ti je konečno prineslo zlato svobodo, ali revež, predolgo si tičal zaprt v tesni ječi suženjstva. Če tudi fizično prost, ali duševno si ostal suženj, kakor v letih preteklih. In to je tvoja lastna krivda. Nič samostojnega, nič samozavestja, le na druge oprt si hodil pota, katera hoditi so ti drugi velevali. Vsa ta pota vodila so te v brezno, v katerem tičiš in v katerem obtičiš, dokler te božja previdnost ne izpelje, — sam si nočeš, si ne maraš pomagati. Zato nimaš ne dobre volje, ne potrebne energije. Res je, vaje si trdo delati, a res je pa

delali so in so živeli, zdaj pa delaš in živeti — kot da ne moreš?...

Stopil je spet k volem in pognal. Uprlase je v sprednje ročice in šlo je počasi dalje. Mara je opirala zadaj in ni čutila, ali gre naprej, ali je zopet obstalo.

„Veliko je res trpljenje“, je pomislila, „ko se mora tako živeti, a hujše je iti od doma in trpeti tam; lepše je trpeti doma med svojimi, med domačimi ljudmi, in človek ostane kot je, domač, in je včasih zadovoljen vesel, ko se spomni, da je doma. Voz je škripal po kamenju. „Vendar gre težko“, se je spomnila, „kako je otožen, kako žalostno sijejo njegove oči, ko gleda v daljavo in misli, kam pojde, kakšne so dežele, kraji na potih, koder bodo hodili, kakšni so ljudje po svetu“...

Škripalo je kot da se pelje velikanska teža. Komaj se je videlo do vrha. Zopet je obstalo. Juro je prišel nazaj in rekel:

„Pojdi ti k volem, pojde boljše.“

Dal ji je bič in se prijel voza. Pognala je voli, in začelo je iti zdaj sem, zdaj tja, da je prišel voz v zdrte kolesnice in se nagnil. Vstrašila se je, prišla je za jarem in šlo je zopet dalje počasi, s trudom, da se je komaj videlo, da se premika. Vozovi so bili že izginili s klanca, mrak je lezel iz lesov, temnila se je dolina, vasi so zginjale pod večernimi temami. Uprla se je v ročico, da bi pomagala, a voli so zavili na

tudi, da si istotako vaju, da drugi za te mislijo, da drugi izrabljajo sadove tvojih žuljev. Tvoj duševni pogled dosega sicer mejo od danes do jutri, a kar je tam prek, zato ti ni bilo nikdar resno mar. Kot suženj pustiš na tuji zemlji v korist tujemu kapitalu izkrvaveti tvoje drago življenje, doma pa leži tvoja rodna gruda opustošena, gospodarstvo propada, kmetija gre za kmetijo na boben. Primanjkuje ti ljubezni žarečega plamena do svoje rodne zemlje, primanjkuje ti zdravega zavedanja, da si Slovenec, in primanjkuje ti trdne volje, se ob samopomoči povspeti na oni višek narodne prosvete in razvoja narodnega gospodarstva, za katerim streme in deloma tudi že davno stojte drugi tvoji slovenski bratje.

Vzbuditi čut ljubezni do naše slovenske domovine, vzgojiti trdno voljo samopomoči, to bodi namen našim nadaljnim razpravam na tem mestu, to bodi cilj, za katerim stremi vse naše mišljenje in delovanje. Mi hočemo in želimo: bodi luč!

Našim bravcem in somišljenikom!

Prva številka se je vsled tehtnih ovir zakasnila, kar se nam blagovoli vsestransko oprostiti. Če je bila vsebina prve in morda tudi še druge številke za nekatere preskromna, kriva je temu naglica, v kateri smo se konečno odločili za samostojno izdajo. Tekom časa hočemo to vsestransko spopolniti. Da pa nam bo to še lažje omogočeno, obračamo se na vse dolenske rodoljube, zlasti na gg. učitelje in na vse one vzorne slovenske može, katerim je resno mar prosveta in narodno gospodarstvo celokupne Dolenske, da nam pošiljajo vsaj iz vseh večjih okrajev krajevne zanimivosti in novine. Pa tudi vsakemu naših naročnikov, bodisi kmet ali gospodar, prepuščamo rade volje prostore našega lista za poročila.

Vse one pa, ki niso samo naročniki našega lista, marveč tudi somišljeniki našega programa, torej katerim je ne glede na razne politične struje resno pri sre in resno mar kulturna povzdiga naše Dolenske, prosimo najpristrčneje, da nam pomagajo v svojem okrožju in znaneih širiti zanimanje za „Dolenjca“, za list, ki bodi vsikdar le resen klicar k resnemu delu za narodno probujenje!

Domače novice.

Prvo številko smo razposlali na ogled po vsem Dolenskem. S tem, če je kdo obdržal 1. številko in jo ni vrnil, še ni primoran, da bi plačal naročnino. Le kdor prejme drugo številko in jo nam ne vrne, prosimo, da nam vpošlje

stran in zopet je obstalo. Juro je podložil voz. Pogledala je nanj in je videla, kako si je brisal pot in se oziral po klanecu navzdol, kot da se hoče nagledati vsega, kar je gledal toliko časa, da bi ostalo za vselej jasno v spominu, ko ne bo videl domovine toliko časa. Prišla je k njemu, a on se je molče uprl zopet v voz.

„Zdaj je klanec najhujši na vrhu.“

Uprla se je poleg njega in voli so potegnili... Čisto vkup so prišle njiju roke. Udalo se je, kjer je pritisnil. Uprl se je nevede v njeno roko, da jo je zbolelo... Težko in počasi je šlo dalje, kamenje se je trlo pod kolesi, oje so škripale, ročice so pokale.

„Kmalu bo na vrhu“, je rekel.

„In potem ne boš spet kmalu vozil v klanec, bogve kje boš vozil!“

„Ko pridem nazaj, bom zopet, Mara.“

„Ko pa ne prideš nazaj; ali pa bogve kdaj.“

„Pridem, Mara, saj tudi drugi pridejo.“

Spomnila se je, da so res prišli nazaj, a bili so stari, izdelani, brez roke je bil prišel nekdo, čisto drugačni so bili.

„Pa ne boš več tak“, je rekla.

„Seveda, postaral se bom, leta pridejo.“

„Na vse boš pozabil, ne boš več poznal nas.“

„Ej, vidiš, Mara, to je težko. Pridejo sem — in gredo nazaj. Boljše je tam, pravijo.“

tudi naročnino. Vse somišljenike prosimo, naj nam pomagajo priporočati „Dolenjca“.

Nov grob. Iz Črnomlja se nam poroča: Tukaj je umrl dne 9. t. m. velespoštovan mož kremenitega značaja, vpokoj. poštar gosp. Franc Šušteršič, rojak iz Dolenskih Toplic. Večen mu spomin!

Smrtna kosa v šmihelski fari pridno kosi. Precej po novem letu je začela smrtna kosa pridno kositi v šmihelski fari poleg Novega mesta. V Srebrničah sta umrla mož in žena kar oba drug za drugim, na Brodu je umrla kajzarja Finka žena. Pripoveduje se, da je zdravnik g. dr. Defranceschi že iz mrtvega materinega telesa še srečno rešil živega otroka, ki je pa vsled slabosti umrl. Žalostno je bilo videti mrtvo dete v naročju matere. Uboga mati je zapustila več nepreskrbljenih otročičev. Mož vdovec ima baje tudi mater in sestro na smrti postelji. — Dne 9. t. m. pa je v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji umrl vpokojeni orožniški stražmojster Ivan Modic, rojak Novomešan. Služil je več let v Ribnici, Novem mestu in nazadnje v Žužemberku. Pogreb je bil 11. t. m. V Kandiji je dne 7. t. m. umrla obče znana gospa A. Mohorčič. Vsem skupaj: Lahka zemlja!

Združena v življenju in v smrti. Zares čuden in redek slučaj se je doigral zadnji teden v mali vasi Srebrniče, okol. Novo mesto. Kakor že zgoraj povedano, umrla sta pretečeni teden mož in žena, po domače „Platnar“, oba h krati. On je bil star 70, ona pa 75 let. Oba sta bila skupno previdena s svetotajstvi, nato je ona umrla zvečer, mož pa ji je sledil že zjutraj naslednjega dne. Imela sta skupen pogreb in — skupen grob. (Grob so nekoliko širji izkopali, da je bilo za obe krsti prostora.) Pa še nekaj. Rajncea je bila svoj čas vdova. Nje prvi mož se je bil — obesil. Ko se je potem drugič omožila s sedaj umrlim možem, se je le-tega tako tesno oklenila, da ga je na vseh njegovih potih spremljala. V cerkev ali v mesto, vedno ju je bilo videti skupaj. Živela sta vedno v najlepši slogi in ljubezni. No, in v tej slogi in ljubezni sta se poslovila oba h krati tudi od zemlje ter se združena kakor v življenju tudi v smrti skupno preselila k viru večne sloge in ljubezni. N. v m. p.

Zadnji potresi na Dolenskem. Po zadnjem močnem sunku dne 2. t. m. imamo mi Dolenci hvala Bogu mir pred hujšimi ponavljanji. Le 6. t. m. ob 3:54 pop. se je občutil na nekaterih mehkejih tleh lahek zibljaj brez bobnenja in sunka. Tudi dne 10. t. m. okoli 1/4 7 zjutraj in okrog polnoči se je čulo dvakrat se ponavljajoče kratko votlo bobnenje od vzhoda sem. Oba pojava sta se le malokje občutila. Vendar pa gotova znamenja zemskega gibanja še niso izginila. Ravno ko zaključujemo to notico dne 11. januarja ob 11. nočni uri, pojavil se je ob

Umolknila sta in se molče upirala v voz. Škripalo je in pokalo v vozu, trlo se je pod kolesi in slišalo se vmes, kako so drseli čevlji po skalah, ko se je Juro upiral.

„Vidiš, tak močen fant kakor ti, doma bi živel, bilo bi lepo. Božič, pomisli, velika noč...“

„Ej, pa pravijo, da taki zaslužijo tam dosti, vrnem se bogat, Mara.“

„Nobeden ni tak, ko se vrne, kakor je bil, ko je odšel. Tuji so in kot ne naši, kakor ubiti so, kakor da so pustili življenje tam. Pusto in prazno se jim zdi tu, in gredo zopet po svetu, kakor da so izgubili srečo. Kako te je škoda, Juro...“

Čutila je, kako so se upirale njiju roke, kako je nekaj tesnega prihajalo na njeno dušo, kako se je tresel glas. On je molčal in se oprl močneje.

Voz je obstal na vrhu, na obe strani je ležala polmračna dolina, klaneci se vijejo na obe strani, vasi leže pod njimi, nad strehami se vzdigujejo večerni dimi, v daljavo se vlečejo Gorjanci, kakor lepa dedova bajka po zimi za pečjo...“

„Ni me škoda, Mara, ne govori tako. Poglej, kakor da je smrt prišla sem k nam, vse gre. Težko je, a menda mora biti tako.“

Njiju roki sta se vjeli, obstala sta drug ob drugem, Mara si je brisala solze. Smilil se

11:12 po noči lahek sunek, trajajoč 2 sekundi, smer severovzhod-jugozapad. Ako se je ta sunek še kje drugje občutil, nam v tem trenutku še ni znano.

Čudna zima, čudno vreme. Tako čudne zime in takega čudnega vremena niti najstarejši ljudje ne pomnijo. Meseca oktobra meter visok sneg, potem deževje, o Božiču suho, deloma zelo toplo, deloma zopet občutno mrzlo. Ob novem letu zopet sneg in ledeno mrzla burja, ki je spravila toplomer na -12°C . Najbolj vihrav pa je bil dan 5. t. m. zjutraj še 11°C mraza, opoldne še burja, krog 3. ur. pop. pa že topli jug in zvečer lepo prijetno gorko $+5^{\circ}\text{C}$. Praznik sv. Treh kraljev topel solnčni dan, a po noči dež in v nedeljo jutro sneg. In tudi te dni pravijo, da se nekaj „kuha“. Zdaj toplo, zdaj zopet mokromrazno, a po največ neprijetno megleno in oblačno. Na vsak način: čudna zima, čudno vreme!

Ubegli četovodja Zore se je našel zdrav in živ. Te dni ga je pripeljal neki domobranec, njegov prijatelj, nazaj v vojašnico. Zore, četovodja 7. div. topnič. polka, je ubežal dne 2. t. m. in od tega časa ni bilo ne duha ne sluha o njem. V nasprotju z raznovrstnimi vestmi o vzroku bega se nam iz zanesljivega vira poroča, da je bil g. Zore povsem vzoren podčastnik, in da je ob času bega zapustil svoj posel kot rač. podčastnik popolnoma v najlepšem redu. Torej je vzrok bega iskati najbrže le v hipnem duševnem razburjenju.

Oznanjevalka spomladi. G. A. Globelnik je našel dne 3. t. m. na svojem vrtu v Bršljinu lepega velicega metulja — Citronenfalter —. Nek drug gospod pa je našel na travniku pri Irči Vasi krasno razevele trobentice. Res, čudne skoke dela letošnja zima.

Razne novice.

Kdo zasede stolico nadškofa v Gorici, še zdaj ni dognano. Dosedaj se je po vseh listih že z gotovostjo naglašalo ime slovenskega duhovnika, stolnega župnika Sedeja. Pa kakor se laškemu listu „Voca catolica“ iz Rima poroča, najbrže iz tega ne bo nič, marveč zasede ta prostor neki nemški prelat iz Tridenta. S tem bi bilo Nemcem zelo ustrezno. No, „čemo čakati!“

Vulkan Etna je začel zopet strašansko bruhati. Iz sebe meče ogromne mase lave in pepela, katere nosi veter daleč naokrog.

Neurje v Catanzaro (na Laškem). V tem kraju je bilo pred kratkim veliko hudourje. Vode so izstopile iz bregov, podrlo se je več hiš. Ponesrečenih je baje tudi več ljudi.

ji je Juro, ta dobra duša. Trdo sta se držali roki, kakor da se ne smeta izpustiti nikdar. Kolikokrat sta že vozila tu in pripeljala sta vselej s trudom do vrha, a danes je bila voznja čisto drugačna. Tako težko je šlo v breg in škoda, da je prišlo tako skoraj na vrh. Šla bi in vozila tako dalje, človeku se hoče in zdi se mu, da bi šel do konca sveta. A zdaj je poti konec... Zakaj je pri nas tako kot nikjer, lepa, dobra Krajina, in vse mora po svetu, kakor da je obsojeno na to pot?... Pada mrak po dolinah, kakor velika žalost na dušo...“

Juro je molče izpustil njeno roko in pognal voli. Šlo je hitro nizdolu. Kazala se je tam vas med drevjem. Mara je šla za vozom in si brisala solze, ki so silile v oči. Težka je duša... Ko bi se mogla izjokati ob njem, bilo bi lažje, zakaj, kdo ve... On je trd, kot da je vse zagrnila žalost v njem, kot da ne čuti nič...“

Ljudje gredo s polja, umikajo se in sprušujejo:

„Jutri pa pojdeš, Juro, jutri?“

„Da, jutri.“

„Pa srečno pot!“

Voz hiti dalje in škripaje izginja v temo na vasi...“

Prosveta.

Naša zemlja in zemeljski potresi.

R. S.

I.

Kakor so po strahovitem potresu l. 1895. Ljubljanci in z njimi vred cela vrsta tujih učenjakov pričeli natančneje razmotrivati o izvoru in postanku ljubljanskega kakor tudi svetovnih potresov sploh, tako so zadnji usodni potresi po vzhodni Kranjski in Hrvaški tudi nas vzbudili k resnejemu razmišljanju o teh elementarnih pojavih, katerim nadevlje priprosto ljudstvo verskega značaja vulgarni izraz: „šiba božja.“

Upamo, da vstrezamo svojim cenj. bravcem, ako poskusimo v nastopnih člankih — seveda z lajškega stališča — se tudi mi seznaniti s predmetom, označenim na čelu naše razprave.

Pa predno se seznanimo s potresi samimi, treba, da si ogledamo najpreje njihov izvor. Da se potresi pojavljajo iz ognjišča zemlje, to ve danes že vsak otrok; ali, kakovo je pravzaprav to ognjišče zemlje, to je vprašanje, ki še čaka končne rešitve. Pač so si vede, kakor kemija, fizika in posebno še naravoznanstvo i. dr. potom mnogih primerjajočih preizkušenj v zadnjem stoletju zmagonosno osvojile trdno stoječa tla glavnim temeljem globosežnega znanja, katerega luč nam osvetljuje temni sestoj vsemirja in nas zmagonosno vodi na skrivnostnih potih čudotvorne delavnice Stvarnikove. Če torej ne moremo dati povoljnega odgovora: kako je nastal planet, naša zemlja, odgovorimo vendar lahko na vprašanje: kako si smemo razlagati njen postanek. Eden največjih učenjakov v tej stroki, slavni fizik Laplace skuša rešiti to vprašanje približno tako-le: Vsemirje obstoječe iz solnca z vsemi planeti vred plavalo je pred svojim razvitjem kot ena sama velika plinova masa v obliki krogle. Sredina te mase se je jela polagoma zgoščati, v njej se je razvilo jedro, katero se je pričelo po sodelujočih močeh vrteti in s tem jedrom tudi vsa okoli njega plavajoča plinova soparica. Vsled osredotočne sile se je morala vsa masa na dva kraja stisniti. Čim bolj pa se je jedro v središču zgoščevalo, tem hitreje se je moralo vrteti, in na ta način je nadvladala sila osredotočja ob kraji plinove leče ter odločila zunanji del v podobi oboda. Tudi ta izločeni pas dalje se vrteč po prvotnem tiru zgoščeval se je čimdalje bolj in konečno se je razvil v samostojno kroglo. Na ta način je nastal prvi planet. Med tem pa se je tudi jedro v središču čimdalje hitreje gostilo, kar je povzročilo tudi čimdalje hitreje vrtenje. Na ta način so se kakor prvi polagoma izločevali tudi naslednji obodi ostalih planetov. Vsled hitrega vrtenja se je ponavljalo to izločenje tudi v manjših obodih, iz katerih so se razvili manjši planeti — trabant — ali meseci. Tak obod se opazuje n. pr. še danes pri mesecu Saturnu. Pa tudi še v manjše dele se je razkropila izločivša se plinova masa, iz katerih delov so se razvila druga manjša svetovna telesa, asteroidi imenovana, to je roj malih planetov, od solnca precej jednako oddaljenih. Med zadnjimi planeti se je razvil Merkurij, katerega solnčno jedro kot stanovitno središče vleče nase tudi druge planete. Eden prvih izločivših se planetov — naša zemlja — je morala biti spočetka skoz in skoz ognjeno žareča krogla. Plini so delali ozračje, ki je kakor krilo obdajalo trše zemljino jedro in vanj so puhteli pari raznih hlapivih spojin, katerim ni bilo obstanka v grozoviti vročini. Kar je sedaj morja, je bila tedaj le vodena para, zemlja pa mehko žareče jedro, okrog katerega se je razprostiral zgoščen parokrog. Toda zemlja, dočim je morala pošiljati od svoje toplote čim dalje večje množine v praznoto vsemirja, so je jela polagoma hladiti zlasti ob svojem površju. Težko raztopljive kemiške sestave, kakor kremenokislina galunina z zemljo vred se hladivši, so se pričele sesedati, in tako se je napravila tanka preproga, šibek škralup po vrhu gorečega jedra, ločeča parokrog od jedra. Tako se je pojavil početek zemljinega površja ali skorje, ki je vedno ložje naraščala, ker je bil odstranjen neposredni vpliv notranjenga žarečega ognjišča.

(Dalje prih.)

To in ono.

Zgodovina mestne hiše (rotovža) v Novem mestu.

Po ustnih sporočilih in virih iz Vrhovčeve zgodovine. Piše Fran Pavljanski.

Še predno gremo nadalje v zgodovini mestne hiše dolenske metropole, treba nam tudi v tem oziru ozirati se na naše nove naročnike in za danes v kratkem ponoviti, kar smo dosedaj v „Dolenju“ kot prilogi „Gorenju“ že obširneje obravnavali. Pa tudi našim starim naročnikom ne bo škodovalo, če nam blagovole ponovno na tem potu slediti. Mahnimo tedaj kar najkrajšo pot! —

Postanek stare mestne hiše.

Ko so si Ljubljanci leta 1718. omislili novo mestno hišo — sedanji magistrat — so hoteli imeti tudi Novomeščani, ki razun davkoplačevanja v drugem oziru niso hoteli zaostajati za Ljubljanci, na mestu stare podrtije lepo novo mestno hišo, ali „rotovž“, kakor se žalibog še dandanes govori in piše. Sklenjeno, storjeno. Prav po ljubljanskem vzorcu so zgradili stavbo, ki je bila l. 1720. že dovršena. Ljubljanci so dobili sicer znatno večjo stavbo, zato pa so Novomeščanje zgradili svojo manjšo — prosim, ne smeajte se preveč — z vinom. To se pravi, namesto vode so mešali med malto vino. In to ni kar si bodi. Novomeščani sploh še dandanes veliko obratujejo vino. Vse društveno in družabno življenje plava v — alkoholu, dokler vse skupaj ne splava po globoki leni — Krki. Pa ostanimo pri zgodovini sami. S slovenščino Novomeščani v tistih časih niso stali na „dobrih nogah“. Na stolpu stare mestne hiše nahajamo nemški, da, celo latinski napis, slovenskega nikjer. Latinski napis: Anno VIⁿⁱ CorrVptl aeDificata sVm, to se pravi: „v letu pokaženega vina sem zidan.“ Nemški napis: „Es war ein schlechtes Weinjahr und es war beim Baue Wein statt des Wassers gebraucht.“ Mi Slovenci bi rekli: „Bilo je slabo vinsko leto in rabilo se je pri zgradbi vino namesto vode.“ Tako sezidana mestna hiša je bila enonadstropna, zelo ozka, v pročelju je imela tri sobe s petero okni, in vsi njeni prostori pa so bili zelo nerodno in neumestno razdeljeni. To velja ponajveč glede „mestne dvorane“, v kateri je petkrat na leto „sejalo“ kar 84 glav celega mestnega zastopa, in katere prostori so se tudi sicer vporabljali za vse mogoče in nemogoče namene, kakor za predpustne veselice in predstave potujočih glumačev. — Stolp je bil lesen in tudi streha z deskami krita. Šele l. 1856. so pustili pokriti streho z opeko, leseni stolp pa so nadomestili z zidanim, postavljenim na strop. Ko so bili stari leseni stolp s svojima dovtipnima napisoma podrti, — in sicer na dan 2. junija 1856 — sklicalo se je vse mesto skupaj v velikim bobnom. Kronist pravi, da je bila velika množica navzoča, ko so okoli stolpa privezali močne vrvi, ter stolp toliko časa semtertja majali, dokler ni z velikim hruščem telebnil na tla. Z njegovim padcem pade tudi naša stara pot na novo pot našega zgodovinskega opisa, s katerimi se hočemo v naslednjih člankih skupno ožje seznaniti.

Kaj pripoveduje stari „purgar“ gospod Mihal Jazbec?

Pred vsem pravi, da je bil stari stolp, takrat imepovan „turn“, malone tako visok, kakor sedanji Šmihelski zvonik, in za kolikor je bil nižji od tega, za toliko bolj podoben mu je bil. Morate namreč pomisliti, da smo se tedaj Novomeščanje bolj ponašali s svojim „turnom“, kakor sedaj s svojim stolpom, zakaj, v njem sta visela kar dva zvonca, sedaj pa še enega nimate. In če tudi nista bila kdove kako velika, pa vendar zato tembolj znamenita. Večji od njega se je imenoval „Lumpenglocke“, torej zvon za „lumpe“. Govorilo se je takrat pri nas le nemško in zato se ne smete čuditi, če je celo ta zvon „govoril“ s tedanjimi „lumpi“ le nemško. Pa to besedo „lump“ ne smete tako resno vzeti, kakor se izgovori; s to besedo namreč so imeli takrat kaj mnogo opraviti celo prav imenitni gospodje, ki so imeli poleg drugih tudi to dobro vrlino na sebi, da so jo radi potegnili čez deseto uro pri „zlati kaplji vinca rujnega“. No,

reči moram, vso čast v tem oziru tudi še današnjim gospodom Novomeščanom! — Pa, gospod Pavljanski, ne zamerite, Vi radi skačete čez mejo tega, kar Vam pripovedujem, in da me na vse zadnje ne spravite še v kakšno zadrego, dovolite, da vas kontroliram, kar pišete. Torej! — Ta zvon „Lumpenglocke“ je zvonil le ob nedeljah in praznikih ob 10. uri ponoči. Čez teden naši stari „purgarji“ navadno niso posedali po gostilnah, posebno ne pozno v noč. Zraven tega zvona je bil še manjši, ki je bil v zvezi z mestno uro. Kadar je, kakor rečeno, ob nedeljah in praznikih odbil manjši zvon zadnji udarec 10. nočne ure, oglasil se je tudi veliki zvon „Lumpenglocke“, oznanjujoč vsem dobrovoljčkom po gostilnah, da je čas odpraviti se domu. Kajti točno ob 11. uri je moral vladati po vsem mestu večni mir in pokoj. Tudi smo imeli nočne čuvaje, ali kakor smo jim rekli nemško seveda „Nachwachterji“. Le-ti so bili vidni in nevidni poglavarji celega mesta — kadar so drugi spali namreč. Svojo službo so nastopili ob 10. uri zvečer in že ob 4. uri zj. so smeli voščiti svoji ženi doma: dobro jutro! to se pravi, če so jo imeli, če pa ne, kdove komu. Pa so počenši od 10. ure naprej ob vsaki nočni uri za kratek čas še to-le zapeli:

Meine Herren und Damen, last euch sagen,
Der Hammer hat soeben zehne geschlagen.
Bewaret uns vors Feuers Licht,
Auf dass uns der hl. Florian behüt! . . . !

Moj stari kronist mi dovoli, da poskusim brez njegove kontrole na to pesem zajahati svojega mršavega slovenskega Pegaza:

Gospodje in gospe, oznanim Vam čilo,
Da kladvo je uro deseto odbilo.

Ohrani Vas srečno, in srečno Vaš stan (poslopje)
Pred hudim naj ognjem presveti Florijan!

Če mi pustite mojega šepavega Pegaza pri miru, obljudim Vam, da Vam prihodnjič opišem znamenito ječo „na kuglah“.

V fužinah na Dvoru l. 1804. za Srbijo naročeni topovi. L. 1795. otvorjene fužine grofa Auersperga na Dvoru zaslužijo, da se ob razvalinah ponosnih preostankov kmalu zglesi kak slovenski zgodovinar. Evo kratko črtico k tej bodoči zgodovini. Iz sejnih zapiskov c. kr. okr. rudarskega urada je posneti, da so srbski vstajniki pod poveljstvom Kara Gjorgjeviča (Črni Juri, bivši avstr. narednik) za časa vstaje l. 1804. naročili 60 iz železa vlitih topov pri železarski topilnici na Dvoru. Vlada pa je izvršitev tega naročila prepovedala, češ, da iz političnih ozir ne more dovoliti, da bi se iz Avstrije izvažali topovi za vpornike sosedne dežele.

Zgodovina kifeljev. Prosim, ne smejte se! Če ima dandanes že vsak kamenček svojo posebno zgodovino, zakaj bi je ne imeli tudi „kifeljei“. Njihova zgodovina sega celo daleč nazaj v krvave čase turških vojsk. Spomladi l. 1683, tako nam poročajo zanesljivi zgodovinski viri, je turški veliki vezir Vaza Mustafa odrinil od Drinopolja in peljal blizu 300.000 Turkov skozi Ogrsko proti Dunaju. Pod vodstvom našega slavnega kranjskega zgodovinarja Janeza Vajkarda Valvazorja so poslali tudi Kranjci 400 vojakov na pomoč Štajercem; plemenitaši pa so šli večinoma Dunajčanom pomagat. Celih 8 tednov so Dunajčanje z najskrajnejšim naporom odbijali ljute turške navale. Pa še le Karol Lotariški in poljski kralj Jan Sobijeski sta srečno pregnala divje turške čete in otela Dunaj pred gotovo pogubo. V spomin na stisko na to obleganje so začeli turški pekarji peči pecivo v obliki polumesca, in to pecivo se imenuje še dandanes „rožički“ ali „kifeljei“. Tak je početek zgodovine „kifeljev“, kakšen bo konec, o tem zgodovina — molči.

Stara imena mesecev pri starih Slovenceh. Stari Slovenci, kakor tudi še mi sedaj, niso bili preveč dovetni za napredek, vendar so se lahko ponašali, da si tega, kar je bilo enkrat njihovo, niso dali tako hitro vzeti. Ko je Karol Veliki v prvi polovici 8. stoletja zasedel tudi naše slovenske dežele, se je na vso moč trudil, da bi po njem uvedena nemška imena mesecev upeljal tudi po slovenskih deželah. Toda, kakor rečeno, naši stari pradedje so stanovitno obdržali če ne dežel, vsaj imena svojih mesecev. Izvor imen je različen. Ozirali

so se na prirodne pojave, ter nazivali: prosinee (solnce prosijo), sušec ali brezen ip gruden (grudnat), dalje na cerkveno leto: svečan. Ponajveč imen pa se ozira na poljedelstvo: mali traven, veliki traven, rožni cvet (rožnik), mali srpan, veliki srpan, kimavec, vinotok in listopad. Žal, da mi njihovi sinovi tudi v tem ne posnemamo svojih očetov!

Narodno gospodarstvo.

Na naslov uprave in ravnateljstva Dolenjske železnice.

Ker je naša svoječasnica, indirektno izražena prošnja ostala „direktno“ nerešena, dovoljujemo si danes tisto, pa to pot direktno na pristojno mesto ponovno nasloviti.

Gospod avtor naših člankov „Dolenjska železnica“, neka jako odlična in vplivna oseba iz Dolenjske, je očrtal svoječasnica v enem teh svojih člankov vnebovprijoče nedostatke pri zvezi osebnega prometa železnične proge Novomesto-Ljubljana. Navajal je posamezne odhajajoče in prihajajoče vlake, ki so zlasti za trgovinski promet na pol mrtvo dete. Ni nobenega pravega časovnega razmerja, ki bi odgovarjalo lokalnim potrebam ne samo Novega mesta, marveč cele ostale Dolenjske.

Ker smo od omenjenega gospoda ravnokar prejeli zagotovilo, da bo svoje prekinjene članke o naši Dolenjski železnici zopet nadaljeval, mu rade volje prepuščamo med drugim tudi svoje tehtne razloge glede železnične zveze posameznih vlakov. Med tem bodi nam dovoljeno, omeniti dveh največjih hib v rečenem smislu.

Popoldne pride osebni vlak nekako 4:11 v Novomesto. Pošta se raznaša okrog 5. ure; poštnemu uradu se tozadevno ne more ničesar očitati. Pač pa moramo opravičeno vprašati, zakaj se je od merodajne železnične strani odredilo, da se vrne tisti vlak že ob 5:25 nazaj, torej po komaj 1 uri diference med prihodom in odhodom vlaka.

Da ne vpoštevamo opetovano se ponavljajočih slučajev privatnih oseb, računam le s slučajji, ki se pojavljajo pri trgovinah in obrtu skoro vsaki dan redno. V sredi mesta bivajoči trgovci ali obrtniki dobi nujno važno korespondenco, katera zahteva nujne rešitve. Pismonoša mu jo dostavi okrog 5:30; pa recimo, da ima svoje predalo na pošti in hodi sam po svojo korespondenco, je pred 5. uro ne more dobiti. Če gre vlak že 5:25 iz Novega mesta, četrte ure oddaljenega kolodvora, je nemogoče pošto še pravočasno oddati za večerni vlak. Čakati mora do drugega dne zjutraj, in le-tega vlaka pošta se raznaša, kolikor znano n. pr. v Ljubljani, šele ob 2. uri popoldne. Taka zveza pri trgovinskem prometu nikakor ne odgovarja. Ako hočejo novomeški interesenti, da gre njihova korespondenca še tisti dan naprej, mora biti pošta že ob 4. uri popoln, najkasneje pa 4:30 gotova in na pošti oddana. Za vse, kar se pozneje pripeti, se pravi ali brzojaviti, ali na vlak drugega dne čakati. —

Ali preidimo k drugemu slučaju. Pridejo s pop. vlakom tuji v mesto, bodisi od blizu kje od Trebnjega, ali od kje drugje, imajo nujno opraviti v mestu, pa bi se radi vrnili še tisto noč nazaj. Ni mogoče. Večerni vlak je med tem že davno med potjo proti Ljubljani.

Toda naj bo že človek tako ali tako prizadet, vsakdo se vpraša: ali je neobhodno potrebno, da odide prvi in zadnji večerni vlak že ob pol 6.? Ali je od tega vlaka odvisna morda kaka druga železnična zveza na glavni progi v Ljubljani? Ali se je pri določitvi te zveze vpoštevala kaka druga udobnost v prilog potujočega občinstva?

In slednjič, ali je železnična zveza za to, da služi le določitvam samovolje železnične uprave, ali je ves železnični promet v prvi vrsti posvečen in namenjen le interesom javnega prometa in v korist potujočega občinstva?

Bog ve, da se ne maramo prepirati z gospodi pri železnični upravi; mogoče, da česar potrebujemo in česar imamo pravico zahtevati, dosežemo tudi na drugi način. Dovoljeno nam bodi torej, da na ta stavljena vprašanja kratko pa stvarno odgovorimo:

1. Nikakor ni neobhodno potrebno, da gre večerni vlak veliko pred časom iz Novega mesta, ker ta vlak tudi na glavni progi v Ljubljani nima prav nobene železniške zveze. Če bi prišel eno uro pozneje, k večjem s prvim brzovlakom na Dunaj ali z osebnim vlakom ob 10. uri na Gorenjsko.

2. Druge udobnosti pri tej zvezi se ni moglo upoštevati, ker n. pr. za gledališče je eno uro prepozno. Sicer pa Novomeščani nismo taki strastni gledališki obiskovalci.

3. Kakor vse kaže, torej ne samo ta nedostatek, se železnična uprava za na tej progi potujoče občinstvo prav malo briga. Sicer bi potniki na Grosupljem ne zaostajali na kolodvoru, dočim jim vlak „piha“ v Novo mesto, in bi imeli v Novem mestu vsaj tako obširno skladišče, kakor jih drugje vidimo v navadni vasi in sicer bi bili vlaki tako urejeni, kakor to zahtevajo prometni interesi lokalnih razmer in potreb, in ne tako, kakor jih hočejo imeti merodajni faktorji železnične uprave.

Prosimo torej, naj se tu označeni zadevi posveča prepotrebna pozornost in naj se nam prihrani vsaka tozadevna nadaljna, nam gotovo ne ravno ljuba polemika.

Belokrajina.

Belokrajina, nje prebivalci in njih šege.

(Dalje).

„Mladi sin sodnikov se je stisnil boječe poleg svojega očeta, ko le ni bilo pogumnega škriča nazaj. Slišal je neko kričanje, ki ga je pa le še bolj strašilo, in tako si je želel v strahu, da bi bil raje doma v topli postelji, nego tu na prostem pod milim nebom. Nič mu ni bilo za širni razgled raz Vrha, samo želel si je, da bi že zginila gosta megla in črna noč ter bi se naredilo svitlo jutro. V strahu je zaspal. Kaj se mu je sanjalo, ni stari očanec povedal, kaj dobrega pa gotovo ne.

Komaj je posvetilo jutro skozi vejevje, je odprl škrič plaho oči in počasi stopal po rosnih tleh na kraj, kjer je spal stari sodnik. Hodil je že dolgo, pa vendar ni prišel iz gozda na plano. Naposled je prišel na slabouhojeno stezo. Obrnil se je po tem gozdnem potu in res po kratkej hoji prišel do neke votline. Tu se je končala pot. V podzemsko jamo si ni upal, ker se je bal, da bi bila stanovanje kakega Gorostaza ali Vukodlaka, in pri tej misli je skoraj pobegnil. Tu pa je stal nakrat pred njim častitljiv mož v slabi, strgani puščavniški obleki. Bil je puščavnik Iguman, ki je pobegnil tusem pred svetom in iskal miru med golimi stenami pod zemljo. Ta ga je ogovoril prijazno in ga povabil v svoj podzemski hram. Dal mu je piti kozjega mleka in jesti sira, kos suhega kruha, ki so ga pobožnemu preroku prinesli bogaboječi Gorjanci. Medtem ko je gladni škrič slastno gotal in edel, ga je povprašal sveti mož, če ne želi zelišč ali drugih zdravil. Nakar mu je razodel škrič vse, kaj in kako se je zgodilo z njim.

Medtem se je vzdramil stari sodnik in vzbudil tudi sina. Zelo sta se čudila, kje je škrič in kaj naj pomeni ta gosta megla. Stari je počasi vstal in stopil nekoliko naprej. A odskočil je plaho nazaj, ker je bil zagazil globoko v vodo. Še bolj čudno se mu je zdelo, da bi bilo tu kaj vode, ko je prejšnjo noč ni bilo. Zato je preiskal skrbno vse kraje in naposled uvidel, da je sredi skalnatega otočiča na globokem jezeru. Poskušal je vse okroginokrog, pa zaman. Mislil je le, kako bi moglo nastati kar čez noč jezero. Vsedel se je nazaj in zaoril čisto s svojim debelim glasom prav po gorjanski. A nihče mu ni odzval, njegov glas se je slednič izgubil v megleni daljavi. Začelo ga je skrbeti in naposled sta začela s sinom glasno moliti za rešitev — menda je molil prvič v življenju in zopet nikoli več. —

Škrič je v dolgih potezah razodel vse puščavniku. Ta ga je kmalu razumel, vzel v roke kratko palico in črne bukve ter tako obložen odšel s prestrašenim škricom na mesto. Dolgo sta hodila vedno navzgor in solnce se je nagibalo že proti zatonu. Po mučnej hoji sta vendar prišla do meglene jezera, ki je nemirno bu-

talo s svojimi valovi ob skalne stene. Puščavnik je odprl črne bukve, govoril resno neke nerazumljive besede, da jo postajalo škriča strah. Sedaj je mahnil čudni mož trikrat s palico po zraku in naredil križ čez jezero. Strašanski polom in gromenje je bilo čuti, tla so se začela tresti in gosti bliski so švigali semtertja po črnej megli. Škrič je padel strahu na kolena pred čarovnika, ki je zakričal nad njim: „Ne hodi in ne moti duhov po noči vrh hriba!“ Potegnil je hud veter in odnesel škriča v dolino. Tu se je vzdramil prestrašeni škrič in zagledal poleg sebe sodnika in njegovega sina. Debelo so se spogledali. Starcu so osiveli vsi lasje strahu in bojazni. Trepetaje so jo ubrali vsi trije proti mestu in bežali, kar so jih nesle noge. Med potjo je pripovedoval sin, koliko strahu sta užila sredi jezera in kako se je začela mahoma voda vzdigovati in gosti bliski in peklenke pošasti so se metale po njej. Nato je potegnil veter in ju odnesel tja, kjer so se srečali. Sodnik se ni upal nikdar več na Vrh in tudi drugi meščanje ne in pošasti na Vrhu so imele dolgo mir pred nadležnimi hribolazci.“ (Dalje prih.)

Novi potresi. Iz Kostanjevice se nam poroča: Komaj smo prestali zadnji močni potres 2. t. m., že nas je presenetil novi še močnejši. V noči od 10.—11. t. m. smo imeli kar tri potrese. Prvi najhujši je bil ob 11. uri 4 minute ponoči. Pojavil se je v dveh sunkih, katerih prvi se je ponekod tako močno pojavil, kakor bi se bil top sprožil. Drugi je bil lahkejši. Nato se je pojavil ob 4. uri zj. drugi in 6:10 zj. tretji sunek, trajajoč več sekund. Smer severovzhodna proti jugozapadu. — Slična poročila so nam došla tudi iz drugih krajev vzhodne Dolenjske. Pri nas v Novem mestu, kakor že zgoraj povedano, se je občutil prvi ob 11:12 ponoči in sicer na nekaterih krajih jako občutno. — Hud potres so imeli dalje na Dunaju in na Ogrskem dne 10. t. m. ob 12:10 ponoči. Najhujši je bil v vzhodni Ogrski ob malih Karpatih okrog Presburga, zlasti v kraju Neutra, kjer se je baje več hiš in ena cerkev razrušila. — Po vseh teh poročilih se da sklepati kolikor toliko zanesljivost naših, v 1. števil. „Dolenjca“ omenjenih opazovanj, katere smo pred tednom ravno za vzhodne ozir. severovzhodne kraje domnevali. Z njimi je pridobila trdna tla tudi teorija opazovanja, katerega svoječasnica obrazložimo v člankih „naša zemlja in zem. potresi“, na kar svoje čitatelje že naprej opozarjamo.

Kaj je

Gazolin?

Najlepša, najvarnejša, najcenejša luč.

Kje se dobi

Gazolin?

Pri tvrdki **Franc Kenda**, prej **Franc Perko** v **Novem mestu**, glavnem in edinem zastopniku za Dolenjsko.

Anton Hočevar

tovarnar usnja ~ Novo mesto

priporoča vsem p. n. trgovcem
z usnjem svoj lastni izdelek

domačih podplatov

ter vsake druge vrste usnja.